

Književna poročila.

Vseučiliški zbornik. Sestavila Janko Polec in Bogumil Senekovič. V Ljubljani 1902. Založil Lavoslav Schwenter.

Pod tem naslovnim listom je za letošnje binkoštno praznike in za istočasno v Ljubljani vršeci se kongres slovanskih časnikarjev prišla na svetlo obsežna knjiga svoje vrste. Skoraj vse, kar se je kedaj pisalo in govorilo, svetovalo in sklepalo zastran ustanovitve vseučilišča v Ljubljani, vse to sta zbrala nadobudna pravoslavca gg. Polec in Senekovič, in vse to imamo sedaj na dobe in poglavja primerno razvrščeno v njunem Vseučiliškem zborniku. Arsenal, v katerega je le treba poseči, pa se dobi uma — bolj ali manj — svetlih mečev za častno vseučiliško našo borbo, to hoče biti v prvi vrsti ta Zbornik. Ta lep namen sta vsaj imela trudoljubiva gg. urednika, katerima se prav vidi, kako hitita z delom, da ne bi prišla z orožjem prepozno za bitko. Dosegla sta to, ne v obliki sistematičnega popisa ali apološkega nanizanja najraznovrstnejših »pro-«razlogov, temveč v najprilicniši in najboljši meri s tem, da sta v Zborniku razstavila vse činitelje, ki so bodisi z ustno ali pisano besedo, bodisi pod milim nebom ali za zeleno mizo zastopali in dokazovali potrebo posebnega vseučilišča za Slovence v njih središču, v beli Ljubljani. Građiva, kakor kaže Zbornik, dovolj za vsakega zagovornika vseučiliške naše ideje, bodi da hoče delovati z vznešenimi besedami za občinstvo, bodi tudi da mu je do krepkih razlogov nasproti zanikujočemu neprijatelju! Samo po sebi umevno je, da kaže Zbornik tudi jasno sliko zgodovine tega posebnega vseučiliškega vprašanja. Za potrebno sta smatrala vestna gg. izdatelja celo to, da sta (str. 9—16) podala črtico o »pričetkih visokega šolstva v Ljubljani«, torej o razmerah v 17. in 18. stoletju, in da sta nam popisala (str. 17—20) »francosko univerzo v Ljubljani«, zasnovano l. 1810. Nadaljnji oddelki, ki nam pa že kažejo stremljenja slovenskega naroda kakor takega in sicer po vseučilišču v modernem pomenu, so: Slovensko vseučilišče ter leti 1848 in 1849 (str. 21), Slovenska predavanja na graškem vseučilišču (str. 55), Vseučilišče in slovenski tabori (str. 61), Epizoda l. 1890. (str. 78), Vseučiliško gibanje l. 1898. (str. 106). Največ, skoraj tri četrtinke vsega, obsega seveda »najnovejša kronika« (str. 235—436), ki beleži vse shode in druge manifestacije, peticije, časniške glasove, vseučiliško razpravo v državnem zboru dne 6. decembra 1901. l., najzadnje predloge in govore v deželnem zboru kranjskem in v državnem zboru — vse to iz kratke dobe treh mesecev, novembra in decembra l. 1901. ter februvarja letos. Le-ta doba nam je še vsem v živem spominu in Vseučiliški zbornik bo skrbel, da se ne pozabi tako kmalu, kako je v teh mesecih slovenski narod kakor organizovana vojska nastopal za svoje visoke šole, kakšne je prj tem imel zaveznike, a kakšne tudi nasprotnike. Kulturnemu historiku pa bodo vseučiliške evolucije raznih dob lahko podlaga za presojanje in označevanje splošnega kulturnega in političnega stanja slovenskega naroda v posameznih dobah. Vseučiliški zbornik ima torej veliko večji pomen, nego le to, kar mu je

glavni namen. Vrednost te knjige je uvaževati tudi s stališča, da obsega, če tudi le v fragmentih, dokaj naše polupretekke kulturne in politične zgodovine. To je tem važnejše, ker je prav to polje pri nas jako malo obdelano in novejši rod nima prilike spoznavati, kako so se današnje razmere organsko razvile, razun če se kdo zakoplje v zamudno iskanje po preminolem časopisju. Zbornik ta bo v tem oziru mnogo pomagal, vzlasti ker je, seveda glede na svoj predmet, zelo popoln. Pogrešamo pa v njem bistroumnih in tehtnih razprav, s katerimi je misel slov. vseučilišča in slov. pravoslovnih predavanj propagoval sploh zaslužni dr. I. Razlag, najbolj po »Pravniku« začetkom 70tih let. Ali konečno smo tega dela lahko veseli in pred vsem želimo, da bi doseglo plemeniti namen, kateri je gg. urednikoma lajšal trud in ki naj bi tudi naprej združeval ves narod — v vztrajni borbi za svoje vseučilišče!

Razne vesti.

V Ljubljani, 15. julija 1902.

— (Iz kronike društva »Pravnik«.) V svoji zadnji seji dne 30. junija t. l. je odbor vzel na znanje, da bode III. zvezek društvene zbirke zakonov skoraj dotiskan. Sklenilo se je, kar treba, za vezanje in razpošiljanje knjige, kateri se je določila cena 6 K. Glede na željo, izrečeno na zadnji glavni skupščini, je odbor sklenil, obrniti se do sočlanov v Celji, kedaj bi kazalo letos prirediti društveni izlet na Spodnje Štajersko, znabiti v Žalec.

— (Izvršilni red v slovenskem prevodu.) To novo delo, s katerim stopa v javnost naše društvo »Pravnik«, je sedaj dotiskano in izide začetkom meseca avgusta t. l. v III. zvezku »Zbirke avstrijskih zakonov v slovenskem jeziku«. Ta zvezek bo obsegal 40 pol. Zbrano je v njem vse, izvršilno pravo določujoče gradivo in pa vsa judikatura najvišjega sodišča, ki je bila doslej priobčena po strokovnih časopisih in zbirkah odločeb. Opozarjamo nanj tako gg. pravnike, kakor gg. pisarniške uradnike. Zadnjim bode ta zbirka zlasti zavoljo tega neobhodno potrebna, ker najdejo v njej v slovenskem besedilu vse, izvršilno službo zadevajoče predpise in po pravosodnem ministrstvu izdane v zglede knjižnih zaznamb. Društvo bode ta zvezek poslalo v prvi vrsti vsem svojim članom in pa naročnikom našega lista na ogled. Da se pospeši in gmotno postavi na trdno podlago izdavanje zakonov v slovenskem jeziku, prosimo vsakogar, ki zvezek prejme, da ga izvoli naročiti.

— (Odvetniška zbornica kranjska) je imela dne 31. majnika t. l. svoj redni občni zbor pod predsedstvom g. dra. Majarona. Iz poročila odborovega o poslovanji v dobi od 1. junija 1901 do 31. majnika 1902 posnemamo naslednje: I. Predsedniku, odnosno odboru je bilo rešiti 286 vlog. Disciplinarni svet je postopal v 10 slučajih; v 6 je izrekel, da ni razloga za uvedbo postopanja, v ostalih 4 je prišlo do ustne razprave, in sta se pri tem 2 rešila z oprostilnim rzsodilom, dva pa z